

Шестернін І. О., студент
Кузнєцова І. В., к. філол. н., доц.
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Запорізький національний технічний університет

СЕМАНТИЧНИЙ СПОСІБ УТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

Як англійська, так і українська комп'ютерна терміносистема є відкритою лексико-семантичною групою, що знаходиться у стані безперервного руху та поступового вдосконалення. Система постійно поповнюється словами для позначення нових комп'ютерних реалій. Тенденції розвитку комп'ютерної термінології саме англійської мови

обумовлені, з одного боку, потребами максимально точного вираження комп'ютерних понять, з другого – можливостями словотвірної системи англійської мови. Як відомо, творення комп'ютерних термінів в англійській мові зумовлене дією таких основних способів: семантичної деривації чи термінологізації, використання для позначення наукового поняття вже існуючого слова загальноновживаної мови за допомогою метафори або метонімії, перехід цього слова до розряду термінів (так званий семантичний спосіб творення чи вторинна лексична номінація), детермінологізації, ретермінологізації, запозичення.

Унаслідок творення термінів семантичним способом відбувається не просто збагачення лексем новим семантичним відтінком, а й навантаження цілком новим лексичним значенням, якого до цього часу ця лексема не мала. Слово, яке стало основою для виникнення нового терміна, продовжує функціонувати у своєму попередньому значенні. Усі ці особливості залежать від специфіки певної галузі людських знань. Завдяки використанню семантичного способу термінологія поповнюється кількісно (функції термінів починають виконувати слова, які раніше не були термінами) та якісно (у зв'язку з детермінологізацією терміни одержують нове значення). Це призводить до появи у мові омонімів та багатозначних слів.

Особливістю терміносистеми досліджуваної галузі є те, що її ядро, базові терміни утворені завдяки семантичному способу, тобто шляхом переосмислення, переносу найменувань за аналогією понять: подібності зовнішнього вигляду предметів, подібності функцій, зокрема комунікативних стосунків людини – комп'ютера: *canoe (каное) – робоча зона, зона перетину стрічки; snow(сніг) – нижній перегін кривої залишкового намагнічування*. Необхідність нових термінів для номінації апаратури, процесів, діяльності та функцій прикладних систем, баз даних спричиняє існування значної кількості метафоричних неосемантизмів, що базуються на порівнянні з тваринами, рослинними якими тощо. Особливістю аналізованої термінології є те, що її ядро складають терміни, утворені шляхом переосмислення, переносу найменувань за аналогією понять. Використання загальноновживаних слів у ролі термінів програмування, баз даних, систем та мереж і захисту інформації є явищем неоднорідним, зокрема у способах їхнього уживання. Названі лексеми функціонують у досліджуваній терміносистемі як у значенні, близькому до прямого: *working station – робоча станція*. Наявні у системі термінів галузі програмування, баз даних, систем і мереж та захисту інформації загальноновживані слова можна стратифікувати за такими тематичними групами: **соматичні**: *head crash – аварія головки; назви частини будівлі, будови: active window – активне вікно; назви предметів: alternative key – альтернативний ключ, drum – барабан; назви природних об'єктів: alternative power source – альтернативне джерело живлення; назви*

наук: *cybernetics* – кібернетика; **назви закладів:** *history* – архів, *bank* – банк; **назви процесів:** *arcade game* – аркадна гра; **назви назв осіб:** *producer* автор, **назви частини рослин:** *branch* – гілка; **назви ознаки:** *high* – високий.

Таким чином, семантичний спосіб утворення нових слів полягає в розвитку у вже існуючому слові нового, вторинного значення на основі подібності знову позначуваного явища з явищем уже відомим. Комп'ютерна термінологія семантичного утворення – один із приватних проявів даного процесу.